

„Jei tikėjimas – žaisliukas, jis gali greitai pabosti...“

Loreta EŽERSKYTĖ

„Gimtoji žemė“

Taip mano Ukmergės švč. Trejybės parapijos altaristas kunigas Petras Tavoraitis, rugsėjo 20-ąją švenčiantis 90 metų jubiliejų. Daugiau nei šešiasdešimt penkerius metus kunigo sutaną vilkintis dvasininkas įsitikinęs, kad mums visiems šiame visuotinės sekuliarizacijos pasaulyje labiausiai reikalinga malda: „Verta dažniau prisiminti Kristaus ištartus žodžius: melskitės ir budėkite“. Pasak P. Tavoraičio, pasaulis pilnas pagundų. Jei žmogaus gyvenime nėra maldos, tuomet iš gero kelio bet kada galima pasukti į balas...

Garbaus amžiaus sulaukęs dvasininkas nėra pamiršęs pamokų, kurias jaunystėje išmoko saleziečių bendruomenėje. Nepamiršo kunigas ir italų kalbos, o saleziečių gimnazijoje vyravusi tvarka ir atmosfera iki šiol jam kelia tik malonius prisiminimus.

Devyniasdešimtmetį minintis kunigas P. Tavoraitis savo amžiaus sukaktį pavadino liūdnei... linksmu jubiliejumi.

Dainiaus VYTO nuotrauka

Liūdnei... linksmas jubiliejus

Švč. Trejybės parapijos altaristas P. Tavoraitis džiaugiasi, kad sulaukęs devynių dešimčių metų nėra dažnas gydymo įstaigų lankytojas. Ir apie ligas, priešingai nei jo bendraamžiai, jis visiškai nenori kalbėti. O gal nelabai ką ir gali pasakyti?

„Aišku, kad kartais kažką paskauda. Ir be tablečių negyvenu... Tai mano amžiaus žmogui jokia naujiena“, – sako kunigas, kai likęs kelioms dienoms iki garbingos sukakties susitikime pasikalbėti jo kukliame, bet švara tviskančiame ir šviesiame butelyje.

Devyniasdešimtmetį mažai kas yra matęs su akiniais. Pats jubilatas paaiškina, jog juos turi, dažnai nešiojasi kišenėje ir retkarčiais išsiima iš dėklo. Tačiau bažnyčioje akinių jam nereikia.

„Bažnytinėse knygoje šrifto raidės didelės...“ – šypsosi.

P. Tavoraičio buto svetainėje, šalia įprastų baldų – sekcijos, sofas, fotelių ir staliuko, pastatytas dviratis-treniruoklis. Pagavęs į jį nukreiptą žvilgsnį šeimininkas paaiškina, jog šį sporto įrenginį įsigijo sąnariams mankštinti. Įsigijęs nepamiršo – vis stengiasi valandžiukę paminti...

Altaristas mano, kad ilgaamžiškumą, stiprią sveikatą bus paveldėjęs iš tėvelių. Mama Amžinybėn iškeliavo įpusėjusi devintą dešimtį, tėvukas mirė sulaukęs 92-ejų.

Kunigas, prabilęs apie neeilinę savo amžiaus sukaktį, pusiau juokais prisipažįsta, jog jam pačiam tai – liūdnei... linksmas jubiliejus. Kai tik pagalvoja, jog nugyventa jau devynios dešimtys, užvaldo liūdesys. Mat tikrai žino, jog dar tiek metų žemele jau kojos nenešios, jau daug kas praeity ir atgal nesugrįš... Tačiau niūrias mintis gena džiugesnės – smagu, jog devyniasdešimties sulaukė ne lovoje gulėdamas. Dievulis davė, kad kasdien gali ne tik lankyti bažnytelę, bet ir atlikti kunigo pareigas, talkinti parapijos klebonui Šarūnui Petrauskui. Liūdėti neleidžia ir tai, jog svari metų našta jo dar nepri-slėgė. Nesijaučia kunigas ir vienišas ar pamirštas – šilti ir artimi ryšiai sieja su broliais, jis nuolat kviečiamas į įvairius renginius...

Keturiolikmetis išvažiavo pas saleziečius

Kunigo Petro gimtinė – Rokiškio kraštas, Latvijos pasienyje esanti Obelių parapija. Tėveliai buvo nedideli ūkininkai, valdė apie dešimtį hektarų žemės. Nors ji nebuvo labai derlinga, penkių asmenų šeimai duonos niekada netrūko.

„Augome trys broliai. Aš buvau vyriausias. Nuo mažumės nebuvau linkęs prie ūkio darbų. Jau vaikystėje mane traukė knygos, norėjau keliauti“, – kelis dešimtmečius atgalios mintimis nusikelia jubiliasas.

Sūnaus norui siekti mokslo tėvai neprieštaravo, tad Petras ėmė lankyti Rokiškio gimnaziją. Mokytis patiko, mokslas sekėsi, tačiau būsimasis kunigas Rokiškyje gimnazijos nebaigė. Būdamas keturiolikos metų, išvažiavo į Jurbarko rajoną, Vytėnus. Čia, šalia Nemuno, nuo praėjusio amžiaus ketvirto dešimtmečio pradžios buvo įsikūrę saleziečiai.

Išplito į kitus kraštus

Pasak kunigo P. Tavoraičio, Saleziečių kongregaciją įsteigė XIX a. Italijoje, netoli Turino, gyvenęs kunigas Jonas Bosko. Šventimų į kunigus dieną jis sau pasižadėjo nuolat būti užimtas, kentėti dėl sielų išganymo, visur ir visame kame nusižeminti. Kartu su kitais kunigais laisvomis nuo paskaitų dienomis tarnauja ligoninėse, kalėjimuose, sako pamokslus, klauso išpažinčių, moko katekizmo, slaugo ligonius... Iš Dievo gavęs įkvėpimą J. Bosko lanko skurdžius priemiesčius ir čia išvysta pranašišką vaikystės sapną: nuskurę, išsekę vaikai dabar keikiasi, pešasi. O juk anksčiau Turino vaikai ateidavo į zakristijas mokyti katekizmo, lankė bažnyčias. Dabar zakristijos ir klebonijos tuščios, vaikų nėra ir bažnyčiose... Kunigai nusprendė patys išeiti pas vaikus į gatves, prekyvietes, gamyklas.

1841 metais J. Bosko su bendraminčiais skurdžioje ir blogą vardą turinčioje sodyboje įsteigė pirmąją Turino sekmadieninę oratoriją. Kunigai ėmė organizuoti centrą, kur apieisti vaikinai ir kaliniai rastų pagalbą. Per kelis mėnesius centre jau buvo dešimtys berniukų ir vaikinų. Juos traukė jauno kunigo nuoširdumas, linksmumas, gerumas. J. Bosko vaikams duodavo laisvę, leisdavo išlieti save. Vienintelis jo noras buvo, kad šie nenusidėtų. Siekdamas įtraukti jaunuolius į darbą, J. Bosko prie oratorijos atidarė batsiuvių, siuvėjų, stalių dirbtuves, knygrišyklą ir spaustuovę, vėliau įrengė šaltkalvio dirbtuves. Vargingiausias jis maitindavo, priimdavo pas save gyventi.

Išplėtojęs veiklą Italijoje, J. Bosko patraukia į kitus kraštus. Pirmiausia saleziečiai išvyksta į misijas Argentinoje, po to – Urugvajų, Braziliją, Čilę, Ekvadorą, Afrikos šalis, Kiniją, Kalkutą...

Pasakodamas apie saleziečius kunigas Petras pabrėžė, kad J. Bosko nebuvo vienišas – jis visą laiką jautė Dievo ir Jo Motinos globą: „Gal todėl jam ir sekėsi?..“

Kunigas J. Bosko mirė 1888 metais, bet jo pradėta veikla nenutrūko. Neliko neįvertinti ir jo dideli, kilnūs darbai. 1909 metais jaunimo mokytoju ir tėvu vadinamas italas paskelbtas Dievo tarnu, 1929 metais – palaimintuoju ir 1934 metais – šventuoju.

Baigti gimnaziją sutrukdė okupacija

Kunigo J. Bosko pasekėjai, keliaudami per pasaulį, kūrė savo namus, steigė gimnazijas, universitetus. 1930 metais saleziečiai atvyko į Lietuvą. Kunigas ir visuomenininkas Antanas Petraitis, pritarus Kauno arkivyskupui Juozui Skvareckui, testamentu padovanojo saleziečiams Zamkaus dvarą, Panemunės pilį bei kelias dešimtis žemės, esančius Skirsnemunės parapijoje. 1934 m. Zamkaus dvare buvo įsteigtas pirmasis mūsų šalyje kunigo J. Bosko pasekėjų centras – Vytėnų saleziečių vienuolynas bei Lietuvos jaunimo švietimo mokykla.

„Vytėnuose įsikūrę vienuoliai leido „Saleziečių žinias“. Šis laik-raštėlis, per ten mokyti išvažiavusius kelis bendraamžius, pateko į mano rankas. Vienuolyne buvo gimnazija, kuri ruošė kandidatus į kunigų seminariją bei misijas. Mane tai sudomino, o ir tėvai neprieštaravo, kad vykčiau ten ir tęsčiau mokslą gimnazijoje, nes jiems išlaikyti gimnazistą nebuvo lengva. Pas saleziečius man viskas patiko, mokiausi ir vis rimčiau galvojau apie kunigystę. Be kita ko, čia išmokau italų kalbą. Bet baigti Vytėnuose gimnaziją sutrukdė sovietų okupacija. 1940-iais saleziečiai buvo išsklaidyti, gimnazija uždaryta. Teko grįžti atgal į tėviškę ir mokslą tęsti Rokiškio gimnazijoje“, – mena jubiliasas.

Pasak P. Tavoraičio, Lietuvą užėmus vokiečiams, saleziečiams buvo leista grįžti į Vytėnus. Pamažu atsikūrė ir gimnazija. Tačiau jis pas saleziečius negrįžo.

Seminarijoje valdžiai „neužkliuvo“

Nors aplinkui buvo frontas, baigęs Rokiškyje gimnaziją, P. Tavoraitis nusprendė ryžtis važiuoti į Kauną, kunigų seminariją.

„Stoti į kunigus suvažiavo daug jaunuolių. Visi tikėjosi, jog seminarijoje pavyks išvengti karo tarnybos. Ir iš tiesų – pirmais metais sovietai mums netrukdė mokyti. Kurse buvome 40 klierikų. Bet vėliau mūsų būrys vis mažėjo. Keli pateko į valdžios nemalonę ir turėjo nutraukti mokslą. Kai prasidėjo trėmimai, kai kurie klierikai kartu su tėvais buvo išvežti. Man buvo lemta išvengti susidūrimų su valdžia, o tėvai nebuvo

buožės, tad į tremiamųjų sąrašus nepateko. Tad baigti seminariją man pavyko laimingai...“ – sovietų okupacijos metus mena kunigas.

1948 metų spalio 31 dieną V. Tavoraitis buvo išventintas į kunigus. Tą dieną džiaugėsi ne tik jis pats – ypač laiminga buvo mama, išauginusi Lietuvai kunigą.

Iš parapijos keliavo į parapiją

Pirmoji jauno kunigo parapija buvo Raseiniai. Tačiau čia P. Tavoraitis neužsibuvo. Netrukus teko keltis į Kėdainius. Vos spėjęs čia sušilti kojas, vikaras buvo paaukštintas pareigose. Kunigas Petras tapo Kauno rajone, netoli Garliavos, esančios Pažerų parapijos klebonu.

Prisimindamas kunigystės pradžią P. Tavoraitis sako, jog tuomet Lietuvoje kunigų buvo nepalyginti daugiau nei dabar. Tad ir nedidelėms parapijoms buvo skiriamas klebonas. Po karo daug klebonijų buvo atimta, klebonams tekdavo gyventi aplūžusiose špitolėse, kitur ieškoti kampo.

Taip jau susiklostė, kad vienoje parapijoje P. Tavoraitis ilgai neužsibūdavo. Kaip pats teigia, dažniausia priežastis, dėl kurios tekdavo keliauti į kitą parapiją, buvo susisiekimo problemos. Pokaryje autobusai važiuodavo retai, į kai kurias vietas visiškai neužskudavo, tad pasiekti rajono centrą buvo sudėtinga.

„Lengviau tapo, kai įsigijau mašinėlę... – sako kunigas. – Jaunesnis būdamas mėgau vairuoti, nemažai automobiliu esu nuvažiavęs“.

1983 metais P. Tavoraitis buvo paskirtas Pabaisko parapijos klebonu. Šiame Ukmergės rajono miestelyje praleistas dešimtmetis kunigui paliko gilius prisiminimus: „Būnant Pabaiske, kūrėsi Sąjūdis, prasidėjo Atgimimas. Teko nemažai dalyvauti įvairiuose renginiuose. Atsidarius Lietuvos sienoms, buvo galima laisvai keliauti. Esu aplankęs žymesnes krikščionims Europos vietas...“

Iš Pabaisko kunigas išvyko į Kėdainių rajoną, Josvainių parapiją. Po to buvo perkeltas klebonu į Kauno rajone esančią Paštuvos parapiją. Čia jam sukako 75-eri ir pagal galiojančią tvarką P. Tavoraitis atsisakė klebono pareigų.

Kunigas mena, jog tolimesnei tarnystei Kauno arkivyskupas jam leido pasirinkti vieną iš dviejų parapijų. Buvo galimybė vykti į Kavarską arba Ukmergę.

P. Tavoraičiui arčiau širdies buvo Ukmergė. Nors parapija klebonijos neturėjo, kunigui teko įsigyti butą, altaristas džiaugiasi, jog bažnyčia ir namai visiškai šalia. Tiesą sakant, daugiabučiame name dvasininkui nebuvo tekę gyventi, todėl būta šiokių tokių dvejonų. Tačiau netrukus jos dingio – jokių nepatogumų nekyla, kunigas patenkintas kaimynais.

„Nespėjau nė pastebėti, kad Švč. Trejybės parapijoje pradėjau jau penkioliktus metus. Jau trečiam klebonui talkinu. Kai atvažiavau, klebonu buvo kunigas Petras Purlys. Jį pakeitė Dainius Lukonaitis, prieš metus buvo paskirtas kunigas Š. Petrauskas“, – parapijos ganytojus vardijo altaristas.

Pamokslo iš lapelio neskaito

Altaristo dienos lekia viena po kitos. Šiek tiek laiko atima buitį.

„Nėra didelio džiaugsmo dulkes šluostyti, bet tenka, – šypteli kunigas. – Didesniems darbams sulaukiu talkininkų. Pavyzdžiui, kraustantis visada padėdavo Kaune gyvenantys broliai – Antanas ir Jurgis“.

P. Tavoraitis kiekvieną dieną paima į rankas knygą. Jis skaito ne tik gimtąją lietuvių kalbą, bet ir prancūziškai, angliškai, lenkiškai, rusiškai ir, aišku, itališkai. Pašnekovas prisipažįsta, jog saugodamas akis dabar knygas atsiverčia dažniausiai tik ruošdamasis pamokslui.

O ruoštis įprato dar seminarijoje. Būsimam dvasininkui įstrigo vieno dėstytojo pasakyta mintis – jei kunigas be lapelio negali kalbėti, tai ką išgirs ir kaip supras jį klausantys tikintieji.

„Neturiu įpročio pamokslą skaityti. Jam pasiruošiu ir kalbu savais žodžiais. Bet vienoje parapijoje pamokslą skaitydavau. Buvau paskirtas į Kauno rajoną, Vandžiogalą. Šioje parapijoje gyveno daug lenkų, mišios vykdavo lenkų kalba. Lenkiškai išmokau, bet pamokslo savais žodžiais niekada nesakiau...“ – vėl į prisiminimus nuklysta jubilatas.

Anksčiau P. Tavoraitis klebonijoje turėdavo pianiną, mėgo skambinti. Dabar jo namuose šio muzikos instrumento nėra. Atsisakė jis ir automobilio – dabar pasinaudoja kitų vairuotojų paslaugomis.

Vadovauja Trečiojo amžiaus universitetui

P. Tavoraitis nėra iš tų kunigų, kurie takelį mina tik į bažnyčią. Jis mielai yra laukiamas įvairiose nevyriausybiniuose organizacijose, žodžio kišenėje neieškantį dvasininką noriai kviečia į įvairius renginius. Tuometinio pirmininko Alfonso Bernoto prikalbintas altaristas buvo įsijungęs į Pagyvenusių žmonių

asociacijos veiklą, su šios organizacijos nariais vykdavo į ekskursijas. Ukmergiškiai senjorai didžiavosi, jog jie pirmieji šalyje į savo gretas buvo priėmę kunigą.

„Kviečia ir dabar mane dalyvauti Pagyvenusių žmonių asociacijos veikloje, bet ne į visus kvietimus jau atsiliesiu“, – pripažįsta garbaus amžiaus sulaukęs ukmergiškis.

Kunigas prasitaria, kad kol kas vienu visuomeninių pareigų dar neatsisakė – jis Ukmergėje vadovauja Trečiojo amžiaus universitetui.

„Vaikai nemato pavyzdžio...“

Daug matęs ir patyręs, pergyvenęs ne vieną santvarką kunigas nėra patenkintas tuo, ką mato už maldos namų durų. Dvasininkui rūpi, kad jaunoji karta neprarastų ryšio su tikėjimu, Bažnyčia. Deja, tas ryšys vis silpsta...

„Labai svarbu, kad vaikai namuose matytų tėvus žėgnojančius, dieną baigiančius malda. Mano, šiek tiek jaunesnės kartos žmonės tai matė. Ir tai jiems padėjo išgyventi karo baisumus, sovietmetį. O ar mato tai dabartiniai vaikai? Ruošdamiesi Sakramentams mokiniai ateina į bažnyčią. Kaip būna skaudu matyti, kad juos į pamaldas atvežę tėvai išlaipina iš automobilio prie bažnyčios, o patys nuskuba savais keliais...“ – nerimo mintimis dalijosi garbingą sukaktį švenčiantis kunigas.

Savo jubiliejaus dieną altaristas kunigas P. Tavoraitis aukos šv. Mišias. Jose melsis ne tik už save – Dievo malonių prašys ir mums visiems...

Kunigas P. Tavoraitis, norėdamas padėti tėvams, pas save buvo pasiėmęs jauniausią broliuką. Nuotraukos iš asmeninio P. Tavoraičio albumo

2014 09 20

Kunigas P.Tavoraitis apdovanotas Auksiniu Santarvės medaliu

„Vilkmergė“

Kunigas Petras Tavoraitis apdovanotas Auksiniu Santarvės medaliu „Pro augenda Concordia“ (Už Santarvės puoselėjimą)
Kunigas P. Tavoraitis už viso gyvenimo veiklą puoselėjant SANTARVĘ apdovanotas Auksiniu Santarvės medaliu „Pro augenda Concordia“ (Už Santarvės puoselėjimą).

Lietuvos Santarvės fondo steigėjas Julius Kazėnas
2014 09 22

Kunigas P. Tavoraitis, norėdamas padėti tėvams, pas save buvo pasiėmęs jauniausią broliuką.

Nuotraukos iš asmeninio P. Tavoraičio albumo

2014-09-20